

flygtige Vædske i megen Bevægelse; snart udbreder den sig til en tynd Hinde, snart sammentrækker den sig atter. Ved Fordampning blive faste Dele tilbage, som atter sættes i en levende Bevægelse ved at vædes. Bevægelsen er næsten som i Vand, der indeholder Infusionsdyr. Den anden Vædske vorder ogsaa stiv ved Fordampning, og danner en guulagtig, geleeagtig Masse. Det, som bliver tilbage efter begge Vædskernes Fordampning er vandtrækkende, men det af den første meest. Dette er ogsaa flygtigt, og opløses i Svovelsyre, Salpetersyre og Chlorinbrintesyre (Saltsyre) uden Opbrusning. Det faste Stof af den anden Vædske er ikke flygtigt, uopløseligt i Vand og Viinaand, men opløses hurtigt og med Opbrusning af de nysnævnte Syrer. Efter nogen Henstand erholder de faste Stoffer af begge Vædsker en metallisk Glands.

I Anledning af disse Undersøgelser opdagede *Brewster* tillige smaae bevægelige Krystaller i Huulheden af en Qvartskrystal, og overbeviste sig om at de vare Kalkspathkrystaller.

Man seer let, at Opdagelsen af en saa mærkværdig Vædske, der træffes i saa mange Krystaller, og fra de hinanden meest fralægne Lande paa Kloden, ikke kan være uden Interesse for Videnskaben om Jordens Udviklingslove.

H. C. ØRSTED

FORTALE TIL
GRUNDSÆTNINGERNE FOR ØLBRYGGERIET
AF CHRISTEN ANTHON BRØNDUM

GJENNEMSEET OG MED EN FORTALE LEDSAGET AF PROFESSOR H. C. ØRSTED

(TILEGNET »SELSKABET FOR NATURLÆRENS UDBREDELSE«¹. KJØBENHAVN 1828)

Nærværende lille Skrift vilde let bedømmes urigtigt, dersom man troede, at dets Hensigt var, at give en fuldstændig Undervisning i Ølbryggeriet. At beskrive og drøfte de mangfoldige Fremgangsmaader, man enten bruger eller har bragt i Forslag i de forskjellige Lande, vilde være et vidtløftigt Arbejde, der vistnok fortjente at udføres; men hvis Vanskelighed maaskee endnu længe vil lade det blive udført. Selv et Udvalg af det Bedste, som Frem-

¹ Udg. III. Bd. »H. C. Ørsted og Selskabet for Naturlærens Udbredelse«.

mede have lært os, har den Mislighed, at man let kan komme i det Tilfælde, at give Raad, som ikke hos os med Fordeel kan udføres. Jeg troer derfor, at Forfatteren, der allerede har udgivet en Anviisning til Brændeviinsbrænderiet, efter sin egen Erfaring, har gjort vel i ogsaa her at indskrænke sin Anviisning til det, som han selv har prøvet eller seet, eller dog erfaret af fuldkomment paalidelige Praktikere. Forfatteren har i sine tidligere Aar selv arbeidet i Bryggeriet, og har til Brug for dette Skrift desuden benyttet adskillige oplyste og duelige Medborgeres Erfaringer, som de med velvillig Aabenhjertighed have meddeelt ham, og hvorfor han har bedet mig, i det jeg ledsagede Skriftet med en Fortale, at aflægge hans Taksigelse, og blandt disse navnlig til de Herrer Bryggere *Høier* og *C. Jacobsen*, hvis Meddelelser han oftest har benyttet. Med Taknemlighed vil han ogsaa modtage af sagkyndige Medborgere, enhver Berigtigelse man vil meddele ham til Brug ved en nye Udgave, der let kan ventes af et Skrift, der angaaer en saa almindelig Næringsbrug.

At Skrifter over Kunster og Næringsbrug ikke bør være blotte Anviisninger eller Forskrifter; men tillige indeholde Grundene, hvorpaa disse beroe, derom kan neppe mere være nogen Tvivl; thi ingen Forskrift er saa fuldstændig, at der jo ved dens Udførelse møder uforudseete Omstændigheder, hvor kun Indsigt i Sagens Beskaffenhed kan afhjælpe Vanskeligheden. Forfatteren, der ikke deler den Fordom, Mængden af Næringsbrugere have mod Videnskaber, der kunde give dem Indsigt i Grundene til deres Fremgangsmaader, har allerede for lang Tid siden øst Grundsætningerne for de, ham vedkommende Næringsbrug af de offentlige Foredrag, som i en Række af Aar her have været holdne, og dertil føiet egen Læsning og Forsøg, hvoraf han her meddeler det til Sagen hørende. Ved Gjennemsynet har jeg søgt at give Foredraget den Klarhed, der stod i min Magt, og derhos har jeg indskudt adskillige videnskabelige Bemærkninger og Vink, tagne af andre Landes Brygningsmaader. At jeg ikke har adskildt saadanne Indskud fra det øvrige Foredrag, og derved gjort det mindre sammenhængende, haaber jeg at man vil billige. Af de i Skriftet nedlagte videnskabelige Sandheder, haaber jeg at tænkende Bryggere ville see hvilke Forbedringer, der endnu lade sig indføre i vore Bryggerier. Medens jeg paa den ene Side hjerteligt ønsker at man heraf vil gjøre Brug, maa jeg dog ogsaa paa den anden Side advare mod al Overilelse;

især gjelder denne Advarsel Begyndere i Faget, der let af Mangel paa Erfaring kunne gjøre en Tid og Penge spildende Brug af de videnskabelige Grundsætninger.

H. C. ØRSTED

MIDLER TIL AT BORTSKAFFE FUGTIGHED I VÆRELSER

MEDDELT I SELSKABET FOR NATURLÆRENS UDBREDELSE

PAA MØDET DEN 12. NOVEMBER 1829

(MAGAZIN FOR KUNSTNERE OG HAANDVÆRKERE. UDGIVET AF DR. G. FR. URSIN, PROF.
NR. 192. P. 263—64. KJØBENHAVN 1829)

Efterat Directionens Foredrag var sluttet, og Hs. Kongelige Høi-
hed Patronen havde forespurgt, om Nogen af de Tilstede-
værende havde i Selskabets Anliggender Noget at andrage, med-
deelte Hr. Etatsraad *Ørsted* nogle Bemærkninger over en fysisk-
oekonomisk Gjenstand, nemlig over Midlerne til at bortskaffe
Fugtighed i Værelser.

Hr. Etatsraaden gjorde opmærksom paa, at ikke enhver Ud-
luftning vilde bidrage til at opnaae dette Øiemed. Vilde man saa-
ledes, for ret at tage et i Øine faldende Exempel, lade i en kold
Klippegrotte stryge varm Sommerluft, vilde man ordentligviis snart
see dens Vægge stærkt beduggede; og dette Vand vilde ikke ene,
som man almindeligen antager, være fremkommet ved at Klippen
udsvedede Vand, men især derved, at den varme Luft medførte
Vanddampe, som afsatte sig i Draaber, naar de kom i Berøring med
kolde Legemer. Noget Lignende vilde indtræffe i Kjeldere. Naar
man om Foraaret og Efteraaret vil tørre, maa vel ogsaa en Udluft-
ning anvendes, men ikke længere end nødvendigt, for at uddrive
den ved Kakkellovnsvarme ophedede Luft, der har modtaget Van-
det fra Væggene i Dampform; thi den friske Luft, der trænger ind
udenfra, har den skadelige Virkning at afkjøle Væggene og derved
formindske Uddunstningen; hvilken Regel ogsaa af Mange følges i
Praxis. Udluftningen svarer derimod aldeles til sin Hensigt, naar
den udvendige Luft er tør, og endnu mere naar den tillige er varm;
men den er ikke hensigtsmæssig, naar Luften er varm og fugtig.
Imidlertid giver Værelsernes Indretning i Almindelighed et let
Middel til i en tempereret eller koldere Aarstid at bortskaffe en